

Makedonija: corsokak decentralizacije

Author: [IWPR Balkans](#)

Vladajuće partije se nadaju da će stranci preuzeti odgovornost – i krivicu – za vezivanje poslednjeg cvora u Ohridskom sporazumu.

Vladajuća Socijaldemokratska partija u Makedoniji i albanski koalicioni partneri pokušavaju da razrese ozbiljne razlike u stavovima u vezi sa kontroverznim zakonima o decentralizaciji, koji treba da budu implementirani u ovoj zemlji kao deo Ohridskog mirovnog sporazuma.

Vec nekoliko nedelja SDSM i Demokratska Unija za integraciju, DUI, koju predvode Albanci, nisu u stanju da nadju resenje za corsokak u koji su dospeli oko spornog pitanja novih opstinskih granica u ovoj zemlji i statusa glavnog grada Skoplja.

Paket mera za decentralizaciju je poslednja i najvaznija komponenta Ohridskog sporazuma i jedina opipljiva korist na vidiku i za etnicke Makedonce i za veliku albansku manjinu u ovoj zemlji.

Ovo se dogodilo zbog toga sto ce ovaj paket preokrenuti proces centralizacije moci u ovoj zemlji, za koju mnogi kazu da je ugusila svaku inicijativu, oslabila lokalne vlasti i otudjila ljude od onoga sto se smatra hladnom birokratijom.

Zakoni o decentralizaciji ce prebaciti vlast i kontrolu nad citavim nizom razlicitih servisa, ukljucujuci tu i skole, zdravstvo, izgradnju, lokalni privredni razvoj i neke poreze iz ruku centralne vlasti u ruke lokalnih vlasti.

Ali, kao sto je to uvek slucaj u Makedoniji, rasprava oko ovog pitanja je pokrenula snazne medjuetnicke tenzije, jer se Makedonci i Albanci spore oko toga koje ce ojacane lokalne vlasti oni biti u poziciji da kontrolisu.

Ova nova teritorijalna reorganizacija predlaze da se smanji broj opstina sa postojećih 123 na tek nesto vise od 70.

Kljucno je pitanje koje ce opstine morati da se spoje, i koje dominantno makedonske opstine ce – kao rezultat toga – postati deo pod vecinskom albanskom upravom.

Oko 40 opstina je vec sprovelo lokalne referendumne protiv ovih pocetnih predloga i iako rezultati referenduma nisu obavezujući, oni dobro ilustruju snagu otpora Makedonaca prema ovoj novoj planiranoj teritorijalnoj podeli.

Analiticari kazu da se ova kriza produbila kao rezultat potrebe svih partija da se prikazu kao jake uoci lokalnih izbora koji su zakazani za oktobar.

I dok niko ne zeli da deluje kao da povladjuje drugima tokom meseci koji prethode izborima, vlada zeli da prebaci sto je vise moguće odgovornosti za ove nepopularne odluke na medjunarodnu zajednicu. "Ovo je samo predizborni sou", izjavio je Vladimir Jovanovski iz magazina Forum za IWPR.

On je rekao da su SDSM i DUI verovatno vec postigle nekakav sporazum oko ovih novih granica medju opstinama, "ali da ipak stvaraju atmosferu u kojoj mora da ucestvuje i neka treca strana, da bi one tako mogle da pobegnu od sopstvene odgovornosti".

Iso Rusi, urednik albanskog nedeljnika "Lobi", kaze da vladajuća koalicija ima obazrivu strategiju za uvlacenje spoljasnje arbitraze. "Kada jednom to postignu, onda ce moci da prebace sopstvenu krivicu [na njih] i da predstave zakone javnosti kao resenje koje je nametnuto od strane medjunarodne zajednice. "

Premijer Hari Kostov je vec nagovestio da ce medjunarodno posredovanje mozda biti neophodno da bi se razresio corsokak u koji su zapali. "[Ohridski] mirovni sporazum predvidja medjunarodno posredovanje u vezi sa teritorijalnim razgranicenjima", izjavio je Kostov.

Bez obzira na to da li su ili ne oni vec izmedju sebe postigli nekakav tajni sporazum, u javnosti i makedonske i albanske partije zauzimaju cvrst stav.

SDSM je odbila da pripoji vecinske albanske opstine Kucevu i Strugi u jugozapadnoj Makedoniji, jer bi ih ovo ucinilo oblastima u kojima bi zivelo vecinsko albansko stanovnistvo, a do sada su bile oblasti sa vecinskim makedonskim zivljem.

DUI insistira na ovoj promeni, jer bi tada nova albanska vecina u lokalnoj vlasti sa vecim ovlasenjima ostvarila kontrolu nad lokalnim institucijama koje bi odjednom imale daleko vise ovlasenja nego sto je to

bio slucaj do sada.

Umesto toga, SDSM je ponudila svoj pristanak na to da Skoplje postane zvanično dvojezican grad. "Ili ce Skoplje postati dvojezican grad, ili ce Kicevo i Struga postati dominantno albanski", izjavio je Kostov.

Ovaj predloženi dvojezicni status Skoplja je izazvao izuzetno zestoku javnu raspravu, jer mnogi Makedonci smatraju da bi promena u jednom tako osetljivom mestu kao sto je glavni grad predstavljala jedan nepotreban ustupak.

Prema postojećem Ustavu, koji je dopunjen posle potpisivanja mirovnog sporazuma u Ohridu 2001. godine, manjine mogu da zahtevaju dvojezican status za svoje opštine ukoliko one cine vise od 20 procenata lokalnog stanovništva. To znaci da zvanična dokumenta moraju da budu stampana na oba jezika, da su oznake na ulicama na oba jezika, i da je obezbedjen prevod na zasedanjima gradske skupštine.

Što se DUI-a tice, Kicevo i Struga su gotova stvar, jos posle prve faze pregovora do kojih je doslo pre nekoliko meseci, kada je SDSM pristala da ove opštine ucini opštinama sa vecinskim albanskim stanovništvom.

Prema recima Ivce Bocevskog, eksperta za lokalnu samoupravu, najnoviji pokusaj da se u citavu stvar uvuce i medjunarodna arbitraza predstavlja deo obrasca ponasanja koje je postalo narocito izrazeno nakon potpisivanja Ohridskog mirovnog sporazuma.

"Kad god neki medjunarodni posrednik predstavlja neko resenje za koje se zalaze makedonska strana, ono postane prihvatljivije za Albance ukoliko dolazi sa strane, i obrnuto", kaze on.

Medjutim, to da li Evropska Unija zeli da se umesa u jos jednu internu makedonsku politicku svadju je daleko od gotove stvari.

Kancelarija Evropske Unije u Skoplju je 16. juna saopstila da ukoliko to vlada bude zahtevala, specijalni predstavnik Evropske Unije, Soren Jesen Petersen, (koji je sada imenovan za sefa misije Ujedinjenih Nacija na Kosovu), bi mogao da prisustvuje razgovorima izmedju partija kao neutralni posmatrac – iako je Petersen vec pre toga izjavio da on veruje da bi ovaj sporazum uskoro mogao da bude postignut.

"Ja ne mogu cak ni da zamislim da sporazum ne bude postignut", izjavio je on. "Mi smo ovo vec videli, onda kada je raspravljano o najvaznijim elementima ohridskog Mirovnog sporazuma. Svako je pocinjao tako sto je zauzimao cvrste stavove, pa su ipak na kraju postigli kompromis."

Privatno neki diplomati u Skoplju iz zapadnih zemalja izrazavaju svoje negodovanje u vezi sa time da je neophodno da vlada pocne da donosi i one teske odluke samostalno i bez oslanjanja na medjunarodno posredovanje.

"Krajnje je vreme da vlada preuzme odredjeni stepen odgovornosti", izjavio je jedan od tih diplomata za IWPR. "Ako trazite da postanete član Evropske Unije, a istovremeno niste u stanju da samostalno resavate probleme, to ne ostavlja dobar utisak."

Makedonija se prijavila za članstvo u Evropskoj Uniji sredinom marta, i ceka na formular koji ce dobiti od Evropske Komisije.

Brisel neprestano podseca vladu da je decentralizacija bila najvazniji uslov koji treba ostvariti pre nego sto bilo kakve aspiracije Makedonije da dobije status kandidata za članstvo uopste mogu da budu razmatrane.

Vladimir Jovanovski se slaze da ce ponovno oslanjanje na medjunarodno posredovanje imati negativan uticaj na imidz zemlje, podvlaceci meru do koje Makedonija nije u stanju da izađe na kraj sa svojim problemima bez saveta iz inostranstva. Medjutim, on takodje veruje da ce posto ovo pitanje bude reseno, njegov ukupan efekat biti pozitivan.

"Mi razgovaramo o jeziku i o granicama izmedju opština – o onim istim pitanjima koja su po mom misljenju bila uzroci krize tokom 2001. godine", rekao je on. "Kada ova pitanja budu resena, citav posao ce biti obavljen."

Nevena Angelovska je novinar mesecnika "Forum".

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/makedonija-corsokak-decentralizacije>